

HEIKKI LAITINEN

Heikki Laitinen (s. 1943) on Sibelius-Akatemian kansanmusiikin emeritusprofessori. Hän opiskeli sävellystä Sibelius-Akatemiassa Erik Bergmanin johdolla 1965-68 ja sävelsikin koko joukon nykymusiikkia, mutta siirtyi 1970-luvulla kansanmusiikin tutkijaksi, opettajaksi ja esittäjäksi. Hän suoritti filosofian maisterin tutkinnon Helsingin yliopistossa 1977 sekä filosofian tohtorin tutkinnon Tampereen yliopistossa 2003. Laitinen työskenteli Yleisradion musiikkitoimittajana 1972-74, Kansanmusiikki-instituutin ensimmäisenä johtajana Kaustisella 1974-83 ja Sibelius-Akatemian kansanmusiikin lehtorina 1983-2001. Taitelijaprofessori hän oli 1995-2000 ja Sibelius-Akatemian kansanmusiikin professori 2001-2008.

Laitinen sai säveltaiteen valtionpalkinnon 2008. Palkinnon perusteluissa luonnehdittiin häntä näin: ”Laaja-alaisesti kansanmusiikin alalla työskennellyt musiikin tutkija, opettaja, säveltäjä, muusikko, runoilija ja näyttämö- ja performanssitaiteilija sekä ääni-improvisaation mestari. Lisäksi kyseenalaistaja, uudistaja, aloitteentekijä, innoittaja ja agitaattori; intohimoinen innostuja ja heittäytyjä, joka tehdessään ja rajoja rikkoessaan vaatii itseltään – mutta myös muilta.”

Taiteilijana Laitinen liikkuu vapaasti eri musiikeissa ja poikkitaiteellisissa produktioissa. Sooloteokset ja improvisatoriset performanssit ulottuvat arkaaisesta kalevalaisesta runolaulusta kokeellisen ääni-ilmaisun ja äänenmuokkauslaitteiden yhdistelyyn. Huomattavin niistä on yhden miehen ooppera *Iltapäivän demoni* (2001). Teatteri- ja tanssiteoksissaan Laitinen on tutkinut musiikin ja muusikoiden näyttämöllä oloa ja sen tarinallisia mahdollisuuksia. Yhteistä mainittakoon Sataset, Kankaan Pelimannit, Nelipolviset, Primo, Fedja Happo, Kelavala, Kirkuna, Kypsä-orkesteri, Suomussalmiryhmä, Kela & Laitinen, Laitinen & Pohjonen sekä Ääniteatteri Iki-Turso.

Tutkijana Laitisen keskeisiä aiheita ovat Suomen musiikin historia, suomalainen kansanmusiikki ja kansantanssi, saamelainen musiikki sekä musiikki ihmisen periominaisuutena. Tallennustyötä Laitinen on tehnyt monella mantereella erityisaiheenaan arkaaiset soittimet ja laulutyylit. Väitöskirja oli *Matkoja musiikkiin 1800-luvun Suomessa* ja samana vuonna ilmestyi artikkelivalikoima *Iski sieluihin salama* (2003). Viime vuosina Laitinen on kirjoittanut mm. kanteleen ja suomalaisen kansanmusiikintutkimuksen historiasta sekä laulujen metriikasta.

Pedagogina Laitinen huomasi jo varhain improvisaation välttämättömyyden muusikon omien musiikillisten voimavarojen löytymisessä. Vuonna 1981 hän perusti vaihtoehtoisen musiikkipedagogiikan projektin ja kirjoitti osana hanketta Sibelius-Akatemian uuden kansanmusiikin koulutusohjelman opetussuunnitelman vuosina 1983-1989. Kansainvälistä huomiota osakseen saanut koulutusohjelma sisälsi uudenlaisen musiikkikäsitteiden ja muusikkoihanteen, jotka olivat syntyneet Laitisen kansanmusiikin ja kansantanssin historiaa koskevien tutkimusten sekä kansainvälisen yhteistyön antamista virikkeistä. Jokaisella opiskelijalla – oli hän sitten lapsi tai aikuinen – oli oikeus olla säveltäjä, esittäjä, soittaja, laulaja, runoilija ja tanssija. Myöhemmin tämä pedagogiikka on syventynyt taiteellisissa tohtorintutkinnoissa, joissa taiteellinen paneutuminen historiaan ja uudenlaisen kansanmusiikin luominen kietoutuvat uutta luovalla tavalla toisiinsa.